

Comentaris a la Carta de la Pau dirigida a l'ONU

¿Vigeixen les culpes històriques?

Punt I.- «Els contemporanis no tenim cap culpa dels mals que han passat en la Història, per la senzilla raó que no existíem.»

En la Història de la Humanitat han passat molts mals. No tan sols mals físics, propis d'un univers limitat, sinó també mals morals, és a dir, ocasionats pels éssers humans d'una manera deliberada, mals que es podrien haver evitat. Sortosament, també s'ha fet molt de bé.

Per a consolidar de debò la pau, s'ha de ser realista: l'ésser humà és un ésser capaç de fer el mal. Aquesta afirmació, que ja s'ha dit en el full anterior, el número 2, no es basa en ideologies o en pessimismes antropològics, sinó que es dedueix de mirar a l'entorn o de recordar la història.

Però aquest Punt primer de la Carta de la Pau no tracta directament del present, sinó «dels mals que han passat en la Història», en la Història amb majúscula, és a dir, dels mals ocorreguts en el passat anterior a nosaltres. I dels qui en són els culpables. Al Full número 10, en comentar el Punt VIII de la Carta de la Pau, s'exposarà la raó per què es comenci tractant els mals antics, els anteriors a nosaltres.

Una evidència: podíem no haver existit

És sabut que, a moltes persones, els disgusta saber-se mortals. Tenim un final, un límit a la nostra existència pel que fa al futur. Això, que és evident, malgrat tot fa mal al nostre orgull i amor propi, moltes vegades exagerats, que fan que desitgem viure més temps, o fins i tot ser immortals.

Però hi ha una altra realitat, menys sabuda que l'anterior, que també ens sap greu -i potser més encara- quan ens n'adonem: que la nostra existència té un principi, un «límit» al seu inici. O sigui que abans no érem i que en un moment donat comencem a ser, i que podíem no haver estat mai (n'hi havia prou per a això, per exemple, que els qui van ser els nostres pares no s'haguessin trobat mai). La Carta de la Pau recolza, des del començament, en aquesta evidència: en el passat, «els contemporanis ... no existíem».

Aquesta evidència ens fa ser més realistes, obrir els ulls a la realitat en comptes d'amagar-la o deformar-la amb subterfugis, sovint molt sofisticats. D'aquesta evidència, d'aquesta «senzilla raó que [antigament] no existíem», sorgeixen una multitud de conseqüències. Vegem-les.

Naixem personalment lliures de culpes

Una d'aquestes conseqüències és que «els contemporanis no tenim cap culpa dels mals» anteriors al nostre engendrament. Dit amb més precisió, dels mals anteriors a quan adquirim l'ús de raó. I la raó d'això -que és «senzilla», com diu la Carta, però també és decisiva- és que els qui avui vivim «no existíem» quan es van cometre els mals esmentats. ¿Com serem objecte, doncs, de responsabilitat o d'alguna culpa -ni tampoc subjectes de glòria- per fets que nosaltres no vam realitzar, sinó que els van fer els nostres avantpassats?

Algú pot objectar si no tenim responsabilitats, per exemple, com a nació, com a ètnia, dels fets realitzats en el passat pels components de la mateixa nació o ètnia com a tals. Efectivament, hi ha responsabilitats històriques institucionals o grupals, i la Carta de la Pau les tracta al seu Punt VIII.

Una segona conseqüència: nosaltres, els qui existim actualment, no podem trobar a hores d'ara els responsables dels errors o de les maldats ocorregudes en la Història. Aquests responsables ja no viuen en aquest món. De manera que nosaltres, «els contemporanis», hem de renunciar a trobar i a castigar avui els responsables d'aquests mals antics, les conseqüències dels quals, en canvi, sí que patim en el present.

Aquest primer Punt de la Carta de la Pau, dirigida a l'ONU ens convida, doncs, a no ser frívolament injustos buscant avui un culpable de les culpes del passat, quan els seus autors i els seus testimonis directes, en no existir, no poden aclarir l'error o la injustícia. ¿Ens quedem més tranquils de veure i de tocar un «boc expiatori»? ¿Potser ho fem perquè les generacions futures es carreguin alhora amb la responsabilitat dels mals que fem i ens n'exculpin?

Quantes desavinences, quantes revenges entre famílies i grups socials, i fins i tot guerres entre nacions, no han estat motivades principalment per ofenses o injustícies anteriors a aquests fets, que s'haurien evitat si haguessin estat conseqüents amb aquesta evidència! Per construir bé la pau, no es pot tergiversar les responsabilitats, sinó respondre cadascú a les que li corresponen.

Un origen de les baralles

Moltes vegades, les persones tendeixen a posseir i a utilitzar més espai, béns, temps, amics, etc., que no els que els corresponen o els són necessaris. Es pensen que són més del que són en realitat. O estan insatisfetes de com són en aquelles realitats genètiques que no es poden

canviar, i desitjarien ser diferents. Això, la majoria de les vegades genera friccions, conflictes i baralles. La suma de milions d'insatisfaccions de les persones -talment com infinites gotes d'aigua formen una inundació- és un dels orígens de les guerres.

Hem de ser com més realistes millor respecte de la nostra existència. Per això la Carta de la Pau refusa partir d'idees preconcebudes, d'ideologies o de suposicions, i busca guiar-se per l'objectivitat més gran que sigui possible, aquella que es troba recolzant en les evidències.

Però, és sabut que el nostre subconscient acostuma a jugar-nos «males passades». Per exemple, quan la nostra intel·ligència detecta veritats o realitats que, si som coherents, la seva acceptació ens portaria a modificar actituds, estils o comportaments propis, i això ens contraria, el subconscient posa obstacles i barreres a la nostra atenció i comprensió d'aquesta evidència i ens resistim a acceptar l'existència d'aquesta realitat.

Un bon camí, doncs, per fer minvar o evitar les nostres baralles i guerres és acceptar la realitat de la nostra existència concreta, allò que realment som -sóc qui sóc i com sóc, o bé no seria-, i acceptar-ho amb goig. Tant els individus com els pobles i les nacions.

No actuar com déus

Moltes vegades, en sentir-nos existint, sorgeix en nosaltres el desig d'haver existit des de sempre. Perquè intuïm que, certament, si en algun moment no hi hagués hagut res, ara no hi hauria res, perquè el no-res és res i d'ell, per tant, no en pot sortir res. Llavors, sempre hi ha hagut d'haver alguna cosa.

Però no som déus. L'evidència que cadascun de nosaltres podia no haver existit ens fa aterrar en la nostra contingència, és a dir, reconèixer que no som éssers necessaris: podien haver existit unes altres persones en comptes d'existir nosaltres.

Naixem en un moment concret de la Història i aquesta, fins a hores d'ara, no ha estat pas perfecta, sinó que ha tingut llums i ombres (aquest tema s'aprofundeix al Full número 6, comentant el Punt IV). És obvi que els autors de la cultura i dels avenços de tota mena que nosaltres hem heretat i fan més agradable la nostra vida, ja no viuen en el present. No els podem homenatjar pas en persona. El que podem fer en favor seu és divulgar la seva història, aixecar monuments al seu honor i augmentar el llegat cultural que ells ens han transmès. Igualment, no dedicant-nos a buscar falsos culpables dels mals anteriors a nosaltres, les nostres energies queden lliures per arranjar fins on es pugui les conseqüències d'aquests mals i per intentar no repetir-los ara.

Per tot plegat, a fi de construir més i millor la pau, no és coherent consumir la nostra vida

assenyalant i vilipendiant uns imaginaris culpables dels mals històrics ocorreguts anys enrere ni vanagloriant-nos de béns antics que tampoc vam fer nosaltres. Naixem personalment lliures, nous, únics i irrepetibles. Aquesta és la nostra joiosa condició humana.

Ser realistes és acceptar amb goig les evidències racionals -com aquesta que assenyala el Punt I de la Carta de la Pau-, i comporta una multitud de conseqüències -ja n'hem vist algunes- que són exigents i, alhora, alegres i profitoses si volem construir de debò la pau.